EXCELLENTISSIMO

FRANCISCO DE MONCADA

AYTONÆ MARCHIONI
REGNORVM ARAGONIÆ
MAGNO SENESCHALCO

PHILIPPO IV.

REGI CATHOLICO
A CONSILIIS STATVS
EIVSQVE MILITIÆ IN BELGICA
GVBERNATORI

GANDA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

17 15 15

Antuerpiæ, ex Officinâ Plantinianâ, M. DC. XXXV.

IN communi gaudio, quod FERDINANDI aduentus fecit, gratiſſima tui recordatio, VIR EXCELLENTISSIME, lætitiam noſtram auxit. FERDINANDVM Rex nobis, tu nos FERDINANDO tradis. quos ille reget, tu ſeruaſti. quem ille hoſtem ſubiget, tu ſuſtinuiſti, fregiſti. Igitur res tuas, quas celebrauimus, dum gereres, pauculis hiſce pagellis repræſentamus. Virtus tua maius monumentum meretur, & habet; bonorum omnium animos, & gratæ memoriam poſteritatis.

ELEGIA PRIMA.

AD

BELGICAM

CVM

MARCHIO AYTONAE

MILITIAM REGIAM

COEPIT ADMINISTRARE.

Patria pone metus, quamuis à cladibus ingens
Vrit adhuc vulnus, Patria pone metus.
Non tonat aſſiduè, nec ſemper fulminat æther;
Nec grauis æternâ grandine ſæuit hiems.
Nec ſemper ſors dura premit: mutabilis illa eſt.
Cladibus à magnis proſpera ſæpè venit.
Proſpera nunc certè veniet, verſóque fauore
Deſtituet quos eſt fraude coacta ſequi.

Proditio nullâ ſatis euitabilis arte,
Cúmque illâ finem luctus & angor habent.
Liber & aſſerto curret iam flumine Moſa,
Et lætus Batauis voluet ademptus aquas.
Ipſe etiam inuitus quæ fert modò vincula Rhenus,
Franget, & excuſſo curret, vt antè, iugo.
Ibitis erectis ô magni cornibus amnes,
Nos animis; túque ô Iſula noſter eris.
Battaue ſuccumbes; populi gaudete ſubacti,
Oppidáque indignis non benè capta dolis.
Fraudibus afflictas repetet Victoria partes;
Stabunt pro ſignis cauſa Deúſque ſuis.
Hæc ego vaticinor; nec me præſagia fallent:
Signa Deus tanto plena fauore dedit.
Nos MONCADA *regit.* MONCADA *præſide rerum,*
Placatum Belgis credimus eſſe Deum.

Sidronij Hoſſchij S.I.

ELE-

ELEGIA II.

AD

MARCHIONEM AYTONAE

CVM

HOSTI MOSAM ERIPVIT.

MIlitiam quiſquis ſpatio metiris & annis,
Falleris; ingenij eſt illa capacis opus.
Scilicet ars belli ſolo non diſcitur vſu:
Qui valet ingenio, protinus arte valet.
Lucullus belli fulmen, celeberrimáque inter
Nomina, quos habuit Martia Roma, ducum,
Antè licet nullis vmquam verſatus in armis,
Ingenio miles dúxque repentè fuit;
Et Ponti Regem, Europâque Aſiâque potentem,
Cui dederat victas Græcia tota manus,

Indomitúmque & adhuc Romanâ cæde cruentum
Vicit, & amiſſas Roma recepit opes.
Ingenium felix nobis quoque vincit; & à ſe,
Quidquid vix aliis contulit vſus, habet.
Hoc duce quod metuas numquam tibi Battaue deerit,
Cúmque tuo creſcent gaudia noſtra metu.
Hic vir hic eſt noſtræ mora depulſórque ruinæ,
Cui Patria acceptum non periſſe refert.
Non periſſe parum eſt; etiam victricia ſigna
Fixit in hoſtili, fixáque ſeruat humo.
Ille Moſam, te nequidquam obſiſtente, recepit;
Cúmque Moſâ, quæ nunc oppida capta forent.
Grande rudimentum primis quod præſtitit armis,
Quod dux optaret quilibet eſſe ſuum.
Si licet è factis res diuinare futuras,
Battaue triſte tibi Mars tuus omen habet.
Mars ſequitur plerumque duces. dux maxima belli
Alea, dux in ſe publica vota gerit.

At

At tu, perpetuos cui iam decreuit honores
Inter laurigeros bellica fama duces;
Sic gere quem MONCADA *tibi Rex addit hono-*
rem,
Vt titulos æques Marte togâque tuos.
Succeſſum, quidquid conabere, ſemper habebit;
Hanc tua ſpem Virtus maior Honore facit.

Eiuſdem.

ELEGIA III.

AD EVMDEM DONEC VENIRET SER^MVS CARDINALIS BELGII ET BVRGVNDIÆ GVBERNATOREM.

MONCADA, *Aragonum genus alto à ſanguine Regum,*
Quem proauis æquant fortia facta ſuis;
Spes & amor patriæ, BelgIq́ extrema timentis
In tam præcipiti tempore certa ſalus;
Siue paras bellum trepidis fatale Batauis,
Seu fraudes aperis, perfidiámque domas;
Si licet, ingentes paulisper ſupprime curas,
Et placidos vultus ad mea verba refer.

Hoc

Hoc facies. Vates tibi ſunt in amore, manúque;
Tunc quoque, cùm Vatum carmine digna geris.
Non ego, quas alibi meritis impleueris oras,
Nec tua, quæ Cæſar prædicat, acta canam;
Nec quot quàm felix legatus adiueris vrbes:
Forſitan hæc alios, nos bona noſtra iuuant.
Mî ſatis eſt, per te capiant quæ gaudia Belgæ,
Dicere, & auſpiciis omina nata tuis;
Et memorare diem, te quo Rex magnus Iberûm,
Quod Superis curæ nos probat eſſe, dedit;
Et dixit: MONCADA *regat, reddatq́ per vrbes,*
Dum veniat Frater, regia iura meas.
Ille meos Belgas, quo cœpit Marte, tueri
Pergat, & occultis obuius ire dolis.
Dum caput hoc pro me vigilat, populóque; mearum
Partem curarum ponam ego, Belga metum.
Dixerat. ingenti plauſu mandata feruntur;
Pallori Batauis nuntius ille fuit.

Battaue iure times: nil coniurata nocentum
Fœdera, nil proſunt hoc vigilante doli.
Teſtantur ſeruata ſuo Bouchinia Regi
Mœnia, tótque aliis oppida ſalua locis.
Tu quoque cùm fremeres animis infeſtus & armis,
Et numerum auxiſſent agmina Sueca tuum;
Intrepidus MONCADA, *animóque ipſe agminis inſtar,*
Suſtinuit vires impediútque tuas.
Iuit, & oblato certamine ſæpè repreſſit,
Et modò terrentes terruit ipſe duces.
Iuit, & auſuros (vt erat timor) omnia, fregit;
Et rerum facies verſa repentè fuit.
Hoc vigil, & curas animus ſimul acer in omnes
Fecit, & in Regem ſancta Deúmque fides.

Eiuſdem.

ELE-

ELEGIA IV.

AD EVMDEM

CVM

HOLLANDORVM OBSIDIONE

BREDAM LIBERASSET.

NOn caret euentu vigilans prudentia; finem
Quem ſequitur, rarò non habet ille ſuum.
Hac, MONCADA, *nouis veteres ſucceſsibus auges,*
Et ſuperas armis vota fidémque tuis.
Senſimus hanc iterùm vigilem, patriæq́ ſalubrem,
Cùm timuit Batauas anxia Breda manus.
Hanc illi trepidantem infeſtis vndique ſignis,
Et ſubitâ celeres obſidione premunt;
Iámque adeò Martem de more ligonibus orſi,
Valla parant caſtris & loca tuta ſuis.

Non alio Batauus mauult decernere ferro;
Hoc valet, hoc ſtricto tutiùs enſe vocat.
Nec mora (virtutem fas eſt & in hoſte probari)
Credibili citiùs non leue ſurgit opus.
Protinus aggeſtis ſtant propugnacula glebis,
Foſſáque loricas circuit alta ſuas.
Ac velut è cæſa narratur dentibus anguis
Agminis armati nata repentè ſeges;
Sponte ſuâ terris ſubitas erumpere moles,
Nec fieri manibus tam citò poſſe putes.
Fama tuas, MONCADA, *ſimul peruenit ad aures,*
Caſtra ſimul, pugnæ plenus amore, moues.
Nec tamen aut factas aut victas deſeris arces;
Sicut erat clauſum flumen vtrimque manet,
Quà Traiectinis ſeſe infert mœnibus, & quà
Mœnibus elapſas in mare voluit aquas.
Te Mars ardentem, ſperatáq; pugna trahebat:
Ibat & exemplis miles in arma tuis.

Sciuit,

Sciuit, & ad nomen venientis palluit hoſtis;
Et trepidum caſtris murmur it: Ipſe venit.
Ipſe venit, muſſant; non eſt mora libera nobis.
Cedimus? an vitæ nos piget? ipſe venit.
Et venit, & nobis ſpes in certamine nulla eſt;
Incolumes ſolâ poſſumus eſſe fugâ.
Ilicet excuſſit manibus formido ligones,
Expulit & caſtris arma viróſque ſuis.
Fit fuga; tu quamuis longâ regione viarum
Diſtares, neque adhuc viſus ab hoſte fores.
Dum licuit, ſibi conſuluit gens prouida; ſerò
Scilicet à viſo ſæpè fit hoſte fuga.
Te quoque plus armis iam ſenſerat eſſe timendum,
Prælia nec tanto cum Duce tuta geri.
Quid facies armis, qui ſolo nomine vincis?
O immortales inter habende Duces!
Parcite Mauortis ſoboles fortiſſima; veſtri
Maxima pars Ductor roboris ipſe fuit:

 Non

Non vires gladijq́ regunt, ſed prouida mentem
Conſilia, & vani pectus inane metus.
Sic olim Curius plus ſe quàm milite geßit;
Scipio ſic magno victor in hoſte fuit.

Eiuſdem.

APPROBATIO.

EXcellentiſſimi Marchionis Aytonæ prudentia ac magnanimitas, quâ dubiis Belgij rebus, auſpicijs Magni Regis, venturique propediem FERDINANDI Cardinalis, ſuccurrit, nullo ſatis celebrari encomio poteſt. Quare quidquid de eo hîc prædicatur, excudi publico bono poſſe cenſeo;

Gaſpar Eſtrix, S. T. L. Canon. & Plebanus Antuerp. ac Librorum Cenſor.